

Ύστατη γραφή και απεγνωσμένη κραυγή του εθνοϊερομάρτυρος Σμύρνης Αγίου Χρυσοστόμου (+1922) προς τους πνευματικούς ηγέτες του Χριστιανικού κόσμου

- **Οι τρεις ιστορικές επιστολές ως «υστάτη γραφή και απεγνωσμένη κραυγή» αγωνίας και παρακλητικής ικεσίας του εθνοϊερομάρτυρος Σμύρνης Αγίου Χρυσοστόμου για την σωτηρία του Μικρασιατικού Ελληνισμού προς τον Πάπα Ρώμης Πίο ΙΑ΄, τον Αρχιεπίσκοπο Κανταβρυγίας και Πριμάτο της Αγγλίας Κ. Ράνδαλ και στον Επίσκοπο Thomas, Πρόεδρο του Συμβουλίου της «Επισκοπιανής Εκκλησίας» στη Νέα Υόρκη**

Όταν το εθνικά διχασμένο και πολιτικοδιπλωματικά μυωπικό και απομονωμένο ελληνικό κράτος ήταν μοιραία και τραγικά ανύπαρκτο ενώπιον της επερχόμενης κολάσεως και του ανείπωτου ολέθρου του Μικρασιατικού Ελληνορθόδοξου Ελληνισμού και συνάμα οι, «κατ' όνομα» και μόνον, κυνικοί και στυγνοί «Σύμμαχοι» των λεγόμενων «Μεγάλων Δυνάμεων», ήτοι Αγγλίας, Γαλλίας και Ιταλίας, ως άλλοι «Πόντιοι Πιλάτου» συνυπέγραφαν στο βωμό τη ευοδώσεως των γεωπολιτικών, γεωστρατηγικών και οικονομικών συμφερόντων τους, τον ολοσχερή ενταφιασμό της Χριστιανικής Ιωνικής Γης, ο Εθνάρχης του Μικρασιατικού Ελληνισμού Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος υπήρξε ο «μόνος ενμόνιος», ο οποίος ύψωσε την απεγνωσμένη κραυγή αγωνίας και παρακλητικής ικεσίας για την σωτηρία του χριστιανικού – και όχι μόνον του Ορθόδοξου – στοιχείου στην ευλογημένη και μαρτυρική Μικρά Ασία.

Ο Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος, ο οποίος ήταν η καρδιά και ο ιθύνων νους της οργανώσεως της «Μικρασιατικής Αμύνης» στην Κωνσταντινούπολη και ο εμπνευστής της ιδρύσεως Αυτονόμου Κράτους στη Γη της Ιωνίας (αυτόνομο Ιωνικό Κράτος), όταν αντελήφθη ότι από τις αρχές του έτους 1921 οι φήμες που οργιάζαν για την εκκένωση της Μικράς Ασίας, είχαν αρχίσει πλέον να μεταβάλλονται σε πραγματικότητα, επεδίωξε να ανεύρει συμμάχους στο εξωτερικό για την σωτηρία του Μικρασιατικού Ελληνισμού επειδή διέβλεπε ότι η Αθήνα, το λεγόμενο «Εθνικόν Κέντρον», ήταν απολύτως προδωμένο από τους μέχρι πρότινος «κατ' όνομα» Χριστιανούς Ευρωπαίους Συμμάχους του, αδύναμο δε και διχασμένο να αντιδράσει και να σώσει τον Μικρασιατικό Ελληνισμό.

Κατά τον Μάρτιο του 1922, όταν έγιναν γνωστές οι προτάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων, κατόπιν των μυστικών διαβουλεύσεών τους στη Συνδιάσκεψη των Παρισίων, για εκκένωση της Μικράς Ασίας, οι ηγήτορες της Μικρασιατικής Άμυνας, απέστειλαν ανακοίνωση στις «συμμαχικές» κυβερνήσεις με την οποία δήλωσαν ότι προτιμούσαν να εγκαταλείψουν τη γη της Ιωνίας παρά να δεχθούν την επάνοδο της τουρκικής κατοχής.

Η δυσμενέστατη τροπή που είχε λάβει το όλο εγχείρημα για την ίδρυση αυτόνομου κράτους στη Γη της Ιωνίας ύστερα από την σαφή άρνηση της Ελλάδος και των λεγομένων Ευρωπαίων συμμάχων της, γεγονός το οποίο προμήνυε την επάνοδο στην εξουσία εφ' όλης της Μικράς Ασίας των μεταοθωμανών Τούρκων και συνακόλουθα τον ολοσχερή όλεθρο των Ελλήνων, οδήγησε τον Εθνάρχη του Μικρασιατικού Ελληνισμού Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσόστομο να αποστείλει στις 3 Απριλίου του 1922 τρεις ιστορικές επιστολές ως «υστάτη γραφή και απεγνωσμένη κραυγή» αγωνίας για την σωτηρία του χριστιανικού – και όχι μόνον του Ορθόδοξου- στοιχείου στη Μικρά Ασία προς τον Πάπα Ρώμης Πίο ΙΑ΄, τον Αρχιεπίσκοπο Κανταβρυγίας

και Πριμάτο Αγγλίας Κ. Ράνδαλ και τον Επίσκοπο Thomas, Πρόεδρο του Συμβουλίου της «Επισκοπιανής Εκκλησίας» στη Νέα Υόρκη. Σημειωτέον ότι τις δύο πρώτες επιστολές συνυπογράφει και ο Αρμένιος Αρχιεπίσκοπος Σμύρνης Τουριάν.

Στην πρώτη επιστολή προς τον Πάπα Ρώμης Πίο ΙΑ΄, ο Σμύρνης Χρυσόστομος γράφει μεταξύ άλλων και τα εξής:

«Μακαριώτατε, εν μέσω της εορτασίμου αγαλλιάσεως, ην σύμπας ο Χριστιανικός κόσμος της Δύσεως αισθάνεται επί τω κοσμοχαρμοσύνω Πάσχα, επιτρέψατε εις τον ταπεινόν εμέ Αρχιεπίσκοπον της μαρτυρικής Εκκλησίας Σμύρνης εξ ονόματος και των Αγγέλων των Επτά Εκκλησιών της Αποκαλύψεως, των Χρυσών τούτων επτά λυχνιών, εν μέσω των οποίων περιπατεί ο Κύριος (Αποκάλυψις 2), να προσκομίσω... τας ομιωγάς των πεπελεκισμένων δια την μαρτυρίαν του Ιησού (Αποκάλυψις 20, 41), των ερχομένων εκ της μεγάλης θλίψεως χριστιανών της Ανατολής, όσοι έπλυναν τα μάτια αυτών εν τω αίματι του Αρνίου (Αποκάλυψις 7,14) και κράζουσι μεγάλη τη φωνή έως πότε, Δέσποτα, ου κρίνεις και εκδικείς το αίμα ημών (Αποκάλυψις 6, 10) και να επικαλεσθώ την πατρικήν Αυτής προστασίαν.

Μακαριώτατε,

Ωσεί μη ήρκουν τα δεινά μαρτύρια των Χριστιανών της Ανατολής των στεναζόντων επί πέντε ατελειώτους αιώνας υπό τον πλέον σκληρόν ζυγόν των Σουλτάνων, τον τρομερώτερον ον εγνώρισεν η παγκόσμιος ιστορία, τον ζυγόν του Αντιχρίστου εχθρού μας, ωσεί μη ήρκουν οι συνολικοί εξανδροποδιασμοί και αι εξοντώσεις των χριστιανικών στοιχείων, ιδίως ολίγον προ του παγκοσμίου τούτου πολέμου, αργότερον εν καιρώ του πολέμου τούτου, και επ' εσχάτων εν ταις υπό του εχθρού κατεχομέναις χώραις, όπου ελάχιστα οικιρά μόνον λείψανα χριστιανισμού εν αφαντάστω αθλιότητι εναπελείφθησαν, δεινοί μάς ταράττουσι φόβοι ότι νέον μέγα παρασκευάζεται ανοσιούργημα κατά της ιστορίας και του Χριστιανισμού με την λειφθείσαν εν Παρισίοις απόφασιν των Τριών Υπουργών, Αγγλίας, Γαλλίας και Ιταλίας, της επαναφοράς των δια θυσίας ποταμών αίματος απελευθερωθέντων λαών των επτά Εκκλησιών της Αποκαλύψεως υπό την σκληροτάτην και πάλιν δουλείαν.

Μη ανεχθήτε, Μακαριώτατε, εν ταις μεγάλαις ημέραις της Υμετέρας, Υπάτης Αρχιερατίας εν τω μέσω του Χριστιανικού κόσμου να διαπραχθή τηλικούτον βδελυρόν κατά των απελευθερωθέντων άπαξ τέκνων του Χριστού ανοσιούργημα ανασταυρώσεως και παντελούς αυτών αφανισμού.

Υψώσατε την πατρικήν φωνήν Σας. Ααλήσατε εις τας καρδίας των ισχυρών. Διδάξατε εις τους ενοικούντας επί της γης και τους δοκούντας άρχειν των εθνών στοιχειώδη δικαιοσύνην και σεβασμόν προς τας ελευθερίας των λαών και τα ανθρώπινα των δίκαια. Ιδού ο Κριτής προς των θυρών έστηκεν. Αι βοαί των δεινοπαθούντων Χριστιανών εις τα ώτα Κυρίου Σαβαώθ εισεληλύθασιν, κατεδίκασαν ούτοι και φονεύουσι τον δίκαιον (Ιακώβου 5,5,6,9). Εισεληθέτωσαν και εις την καρδίαν Αυτής οι ολοφυρμοί ολοκλήρου Χριστιανικού κόσμου.

«Εις τις παράκλησις εν Χριστώ, ει τι παραμύθιον αγάπης, εις τις κοινωνία πνεύματος, εις τι σπλάχνα και οικτιρισμοί (Φιλιπ. 2, 1).

Παρελθέτω το ποτήριον τούτο από του αναταυρουμένου Χριστιανικού κόσμου της Ανατολής Υμετέρα ευδοκία, και κατορθώσατε να μη εγκολαφθή δια δευτέραν φοράν επί του προσώπου της Χριστιανικής Ευρώπης το ιστορικό στίγμα της 29^{ης} Μαΐου Του 1453...».

Ουδέποτε βέβαια απήντησε ο Πάπας Πίος ΙΑ΄ στην αγωνιώδη επιστολή του Σμύρνης Χρυσόστομου επειδή το Βατικανό ήταν προσδεδεμένο στο άρμα της εξωτερικής πολιτικής του Ιταλικού Κράτους, το οποίο δεν επιθυμούσε την παρουσία των Ελλήνων και μάλιστα υπό την προστασία κρατικού μορφώματος στην Μικρά Ασία.

Η δευτέρα επιστολή προς τον Αρχιεπίσκοπο Κανταβρυγίας Ράνδαλ είναι παρόμοια κατά το περιεχόμενο αυτής με εκείνη προς τον Πάπα Πίο ΙΑ΄. Ο Σμύρνης Χρυσόστομος απέστειλε την συγκεκριμένη επιστολή προς τον επικεφαλής της

Αγγλικανικής Εκκλησίας επειδή ήταν ειλικρινής υποστηρικτής των ελληνικών θέσεων για τη σωτηρία του Μικρασιατικού Ελληνισμού, αλλά η επίσημη πολιτική της Μεγάλης Βρετανίας ήταν ιδιαίτερα προσεκτική και διπλωματικά επιφυλακτική, αναλογιζόμενη τυχόν μελλοντικές επιδιώξεις της σε μια μεταοθωμανική Τουρκία, η οποία είχε αρχίσει να γεννιέται.

Στην τρίτη επιστολή, η οποία είναι και η μακροσκελέστερη, και απευθύνεται στον Επίσκοπο Thomas, Πρόεδρο του εν Νέα Υόρκη Συμβουλίου της λεγομένης «Επισκοπιανής Εκκλησίας», ο Σμύρνης Χρυσόστομος έχοντας στενές σχέσεις και συγνή αλληλογραφία μαζί του, γράφει μεταξύ άλλων και τα εξής:

«...Οι της Ανατολής ημείς επίσκοποι δια τας χωριζούσας... τοπικάς αποστάσεις απομονωμένοι και αποκεκλεισμένοι τρόπον τινά από τα φοβερά συρματοπλέγματα της δουλείας δεν ηδυνάμεθα να επικοινωνήσωμεν μεθ' Υμών των εν Χω αδελφών μας και εγκαταλελειμμένοι, έρημοι κα μονίαι, άνευ της συμπαθείας φίλων και αφελών διεξήγομεν εναντίον του Ισλάμ πάλην δεινήν και φρικαλέαν. Οι δέκα δεινοί διωγμοί των πρώτων τριών του χριστιανισμού αιώνων εναντίον της χριστιανικής πίστεως ωχρώσι προ των διωγμών, ων αντικείμενον εγένετο ο ημέτερος χριστιανικός λαός και επί γενεάς μεν δεκατέσσαρας από της αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως μέχρι σήμερα, οπότε παρήλθον ακριβώς δεκατέσσαρες γενεαί, εκάστης γενεάς υπολογιζομένης προς τριάκοντα τρία έτη, ήτοι όσα έτη έζησεν ο Χριστός επί της γης, αλλ' ιδίως κατά τα δεκατέσσαρα τελευταία έτη από του 1908 μέχρι σήμερα, οπότε τάχα είχε κηρυχθή εν Τουρκία το Συνταγματικόν Πολίτευμα.

Επί μακρά έτη η Χριστιανική συνείδησις του πεπολιτισμένου κόσμου θέλει παραμένει υπό την εντύπωσιν της σκοτοδίνης, ην προϋξένησαν οι αντιχριστιανικοί διωγμοί της Σουλτανικής Τουρκικής Κυβερνήσεως κατά αθώων πληθυσμών ων το μόνον έγκλημα ήτο ότι ήσαν Χριστιανοί και όχι Μουσουλμάνοι.

Η ιστορία ολίγα έχει να επιδείξη τοιαύτα παραδείγματα εκατοντάδων χιλιάδων λαού χριστιανικού ανοικτιρμόνως εξανδραποδισθέντος και θρυμματισθέντος υπό της λύσης του Τουρκικού φανατισμού και της μισαλλοδοξίας.

Είναι ανάγκη απόλυτος να γνωσθώσι και καταγγεθώσιν εις την συνείδησιν του πεπολιτισμένου κόσμου αι λεπτομέρειαι των διωγμών τούτων, διότι όταν γνωσθώσι ότι οι Χριστιανοί εδιώκοντο κατά προτίμησιν «εν χειμώνι και εν Σαββάτω», ήτοι εν ημέραις επισήμων Χριστιανικών Εορτών, και τούτο ίνα αγανακτώσι και καταρτώνται την Χριστιανικήν Θρησκείαν των, ανάκανον τοις δώση χείρα βοηθείας, και ούτως ευκολώτερον να αλλαξοπιστούν και εδιώκοντο εν αυτή τη καρδιά του χειμώνος εν μέσω χιονοθυελλών, ότι, κατά τους σκληρούς τούτους διωγμούς, φρικώδεις σκηναί ελάμβανον χώραν, ότι οι διωκόμενοι ούτοι αθώοι κατάδικοι δι' εξόντωσιν χριστιανοί συνηθροίζοντο σωρηδόν κατ' αγέλας, εστέλλοντο εις τους τόπους της καταδίκης των γυμνοί και πειναλαίοι και καθ' οδόν υπέφερον όλα τα μαρτύρια της κολάσεως, και άφινον τα κώλα των εν τη ερήμω υποκύπτοντας ή εις τον εξ ασιτίας ή εις εκ ψύχους και φρικώδους κακώσεως θάνατον μετά βασάνους διαρκούσας ολοκλήρους ημέρας. Όταν γνωσθώσι πάντα ταύτα ότι παρομοίας εκρήξεις λύσης και τοιούτους παροξυσμούς σκληρότητος δεν έχει ίδει ακόμη ο κόσμος, κραυγή μη συγκρατουμένης αγανακτήσεως θ' ακουσθή απ' άκρου εις άκρον του πεπολιτισμένου κόσμου...

Ολοκλήρους τρεις τόμους απαρτίζουν τα εγκλήματα των Χριστιανικών διωγμών μόνον κατά τα παράλια της Ιωνίας, το έργον τούτο έγραψα εγώ και ευρίσκεται ακόμη υπό τύπωσιν εις τα πιεστήρια, ως δείγμα αποστέλλω Υμίν την εισαγωγήν του εν λόγω έργου μου...

Ταύτα δε πάντα και πάσχομεν και θα πάσχωμεν οι Χριστιανοί της Ανατολής λαοί, οι Έλληνες, οι Αρμένιοι, οι Παλαισύριοι και αυτοί οι Μονοφυσίται.. δια την επάρατον διαίρεσιν, η οποία χωρίζει την μίαν αδιαίρετον Εκκλησίαν του Χριστού, δια το οποίον και ακριβώς ουδέν ενδιαφέρον μέχρι της σήμεραν επεδείχθη εκ μέρους των Χριστιανών

της Ευρώπης και Αμερικής δια τους μαρτυρούντας υπό ζυγόν Χριστιανικούς λαούς της Ανατολής...».

Ο Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυστόστομος ως η καρδιά και ο ιθύνων νους της Οργανώσεως της «Μικρασιατικής Άμυνας» σε συνέχεια των τριών παραπάνω επιστολών, απέστειλε στις 7 Απριλίου του 1922 ένα μακροσκελές υπόμνημα προς πάντας τους εμπλεκομένους στο όλο εγχείρημα της ιδρύσεως αυτονόμου κράτους στη Γη της Ιωνίας στο οποίο ανέφερε ότι ήταν αδύνατη η συνύπαρξη Χριστιανών και Μουσουλμάνων εάν κατέρρευε το μικρασιατικό μέτωπο και επικρατούσαν οι Τούρκοι εθνικιστές, ενώ μέσα από τα γραφόμενά του φαίνεται η βαθεία πεποίθησή του ότι το αυτόνομο κράτος θα μπορούσε να υπάρξει μόνο υπό την κυριαρχία του Σουλτάνου. Πίστευε ότι ο Μικρασιατικός Ελληνισμός θα μπορούσε να στηρίξει το εγχείρημα αυτό, το οποίο αποτελούσε και τη μόνη σωτήρια λύση, και θα είχε ως συμπαραστάτες του Αρμενίους, τους Κιρκασίους και τους αντικεμαλικούς Τούρκους.

Η αυτονομία του λεγομένου Ιωνικού Κράτους κηρύχθηκε στις 18 Ιουλίου 1922 με υποτονική αποδοχή πλέον από τον αποκαρδιωμένο Μικρασιατικό Ελληνισμό και ύστερα από ένα δεκαπενθήμερο σιωπής, οι Μεγάλες Δυνάμεις διεμήνυσαν στην Ελληνική Κυβέρνηση την άρνησή τους να αποδεχθούν την ίδρυση αυτόνομου κράτους στην Ιωνία, επειδή οι κατ' όνομα και μόνο σύμμαχοι εξ Ευρώπης και κυρίως οι Γάλλοι και Ιταλοί δεν επιθυμούσαν την παρουσία ελληνικού στρατού στα εδάφη της Μικράς Ασίας, οπότε απεφάσισαν να θυσιάσουν τον Μικρασιατικό Ελληνισμό.

Τα πάντα πλέον είχαν καταρρεύσει και οι πύλες της αβύσσου είχαν ανοίξει ως σκοτεινός τάφος για τον Μικρασιατικό Ελληνισμό, ο οποίος υπέστη την εθνοκάθαρση και μαζί του ετάφη οριστικώς και το ανεκπλήρωτο όνειρο της δημιουργίας αυτόνομου Ιωνικού Κράτους. Ο εθνικοϊερομάρτυρας Μητροπολίτης Σμύρνης Άγιος Χρυσόστομος θυσιάστηκε μαζί με το πολυφίλητο ποίμνιό του γενόμενος το «εθελόθυτον θύμα» και το «αιώνιο και αθάνατο σύμβολο» της γενοκτονικής θυσίας του ελληνισμού της Ιωνικής γης.

Ενώπιον του φρικτού Χριστομιμήτου μαρτυρίου αυτού κρίνονται οι πάντες, τόσο οι εθνικά διχασμένοι ημέτεροι πολιτικοί, όσο και οι πονηρές αλώπεκες δήθεν σύμμαχοί μας... και η κρίση δικαία εστί.